

Αρχή > ΚΡΗΤΗ >

ΜΕ ΤΟ «ΦΙΛΙΑ»: Μια σπουδαία έρευνα για τον σαρδελόγαυρο

Από **Κατερίνα Μουλανά**

Τελευταία Ενημέρωση **Φεβ 16, 2022**

Η Διευθύντρια ερευνών στο ΕΛΚΘΕ, Δρ. Μαριάννα Γιαννουλάκη

Ο «σαρδελόγαυρος» έχει μπει δυναμικά στις θάλασσές μας, τις ζωές και τα πιάτα μας! Επιστήμονες του Ελληνικού Κέντρου Θαλασσίων Ερευνών, οι οποίοι αξιοποιούν τις δυνατότητες που προσφέρει πλέον το ανανεωμένο «ΦΙΛΙΑ», μελετούν αυτό το εισβολικό είδος που βάζει το δικό του λιθαράκι στην αλλαγή του βυθού μας.

Με «όπλο» το νέο «ΦΙΛΙΑ»

Η διευθύντρια Ερευνών στο ΕΛΚΘΕ, Δρ. Μαριάννα Γιαννουλάκη, εξηγεί στην «Π» τη σημασία που έχει για την έρευνα που διεξάγεται η ανακατασκευή του «ΦΙΛΙΑ».

Όπως είναι γνωστό, το ΕΛΚΕΘΕ αυτό τον μήνα γιορτάζει τη μετασκευή/επιμήκυνση και εκσυγχρονισμό ενός από τα ερευνητικά του σκάφη, του «ΦΙΛΙΑ», το οποίο μετασκευάστηκε για πρώτη φορά το 1997. Είναι ερευνητικό πλοίο πολλαπλών χρήσεων με έμφαση στην πειραματική αλιεία. «Λόγω μεγέθους είναι

εξαιρετικά ευέλικτο και εκτός από την ανοικτή θάλασσα είναι ιδανικό για έρευνα στα παράκτια και τα αβαθή», εξηγεί η Δρ. Μ. Γιαννουλάκη. Με βάση το λιμάνι του Ηρακλείου, επιχειρεί ως επί το πλείστον στις ελληνικές θάλασσες αλλά και τον ευρύτερο χώρο της Ανατολικής Μεσογείου. Έχει διανύσει χιλιάδες μίλια διεκπεραιώνοντας ερευνητικές ωκεανογραφικές και αλιευτικές αποστολές καθώς και τεχνικές εργασίες.

Ο «σαρδελόγαυρος»

«Το ερευνητικό σκάφος «ΦΙΛΙΑ», λοιπόν, μπήκε και πάλι στην ενεργό δράση, και αυτή τη φορά με αυξημένες επιχειρησιακές ικανότητες. Έρχεται να συνδράμει δυναμικά στη μελέτη και χαρτογράφηση ενός μικρού πελαγικού ψαριού, του «σαρδελόγαυρου», που έχει εισέλθει μαζί με άλλα εισβολικά είδη από την Ερυθρά Θάλασσα», αναφέρει η επιστήμονας του ΕΛΚΕΘΕ.

Η μελέτη αυτή θα γίνει στο πλαίσιο του προγράμματος 4ALIEN, με επιστημονική υπεύθυνη την Δρ. Π.Κ. Καραχλέ, που χρηματοδοτείται από το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα για την Αλιεία. Το είδος αυτό κατάγεται από τον Δυτικό Ινδικό Ωκεανό και ήρθε στη Μεσόγειο διασχίζοντας το Σουέζ. Είναι πλέον ευρέως εξαπλωμένο στην ανατολική και κεντρική Μεσόγειο. «Στην Ελλάδα καταγράφηκε για πρώτη φορά το 2003 στη Ρόδο και σήμερα απαντάται κυρίως στο κεντρικό και νότιο Αιγαίο, τα Δωδεκάνησα και την Κρήτη», εξηγεί η Δρ. Μ. Γιαννουλάκη.

Το επιστημονικό όνομα του είναι *Etrumeus golanii* ενώ του αποδίδονται και πολλά κοινά ονόματα όπως φρισσόγαυρος, σαρδελόγαυρος, χρυσόγαυρος, γαυροσάρδελο, τριχιός ή γαύρος Παριανός. Δεν είναι όμως γαύρος, δεν ανήκουν καν στην ίδια οικογένεια.

Μοιάζει με το γαύρο στο κεφάλι αλλά φτάνει σε πολύ μεγαλύτερο μέγεθος. Το σώμα του μοιάζει με εκείνο της φρίσσας και έχει ευδιάκριτα λέπια, για αυτό και συναντάται και με το όνομα «φρισσόγαυρος». Στην Κρήτη καταγράφηκε για πρώτη φορά το 2005. Σχηματίζει μεγάλα κοπάδια που εντοπίζονται και αλιεύονται κυρίως από τα γριγκρι έχοντας ήδη βρει τη θέση του στις τοπικές ιχθυαγορές.

Η διευθύντρια Ερευνών του ΕΛΚΕΘΕ αναφέρει πως «η εμπορικότητα του είδους έχει

δημιουργήσει ένα νέο προϊόν και άρα καθιστά απαραίτητη και τη παρακολούθηση / διαχείριση των αποθεμάτων του. Ωστόσο, το γεγονός ότι είναι βρώσιμο δε σημαίνει ότι η παρουσία του δε συνεπάγεται οικολογικές επιπτώσεις σε πληθυσμούς άλλων μικρών πελαγικών όπως ο γαύρος και η σαρδέλα, και γενικότερα στο οικοσύστημα των ελληνικών θαλασσών».

Στόχος των ερευνητών είναι η μελέτη και χαρτογράφηση ενός μικρού πελαγικού ψαριού, του «σαρδελόγαυρου»

Το «ΦΙΛΙΑ», ειδικά μετά τη μετασκευή του, παρουσιάζει το μοναδικό πλεονέκτημα ότι μπορεί να παρακολουθεί τα κοπάδια των ψαριών με ανεξάρτητες της αλιείας μεθόδους. Διαθέτει σύγχρονο εξοπλισμό από ηχοβολιστικά μηχανήματα, που λειτουργούν «σαν ένα είδος μικροσκοπίου», που επιτρέπει την παρατήρηση μέσα στο φυσικό περιβάλλον και φέρνει την εικόνα των κοπαδιών από τη στήλη του νερού στις οθόνες μας πάνω στο σκάφος.

Ταυτόχρονα, καταγράφονται με ειδικά μηχανήματα χαρακτηριστικά της θάλασσας όπως η θερμοκρασία, η αλατότητα κ.α. ενώ με κατάλληλα δίκτυα συλλέγονται δείγματα για να έχουμε μια εικόνα της κατανομής των αβγών και των νεαρών σταδίων ζωής των ψαριών. «Θα μπορέσουμε έτσι να κατανοήσουμε την κατανομή του είδους, στην Κρήτη και το Αιγαίο, σε σχέση με περιβαλλοντικές παραμέτρους, να εξερευνήσουμε τα μυστικά της βιολογίας του και να αξιολογήσουμε τις δυνατότητες αλιευτικής αξιοποίησής του», εξηγεί η επιστήμονας.

Μεσοπελαγικά ψάρια

Ένα ακόμα από τα έργα που καλείται να εκτελέσει είναι η μελέτη μιας πολύ ιδιαίτερης ομάδας ψαριών που ονομάζονται μεσοπελαγικά.

Πρόκειται για μικρού μεγέθους ψάρια (2 ως 15 εκατοστά συνήθως) που απαντούν σε μεγάλα βάθη (150-2000 m), σαν αυτά που περιβάλλουν την Κρήτη, ή αλλιώς στη ζώνη του λυκόφωτος. Σχηματίζουν μαζί με άλλους οργανισμούς (μεγάλο ζωοπλαγκτόν, καλαμάρια, κλπ) στρώματα που γίνονται εμφανή στα ηχοβολιστικά όργανα. Δεν είναι ένα αλλά πολλά είδη τα οποία αποτελούν την πιο άφθονη (αλλά και άγνωστη) ομάδα σπονδυλωτών στο θαλάσσιο περιβάλλον. Καθώς πλησιάζει η νύχτα, πολλά από αυτά τα είδη ανεβαίνουν προς πιο επιφανειακά νερά, στα ανώτερα στρώματα της κολώνας του νερού σε αναζήτηση τροφής.

Λίγο πριν την αυγή επιστρέφουν και πάλι σε μεγάλα βάθη όπου παραμένουν κατά τη διάρκεια της μέρας προκειμένου να αποφύγουν τους θηρευτές τους. «Αν και τα είδη δεν είναι γνωστά στο ευρύ κοινό, τα τελευταία χρόνια υπάρχει πολύ έντονο παγκόσμιο ενδιαφέρον σχετικά με την αφθονία, την κατανομή και τον οικολογικό ρόλο αυτών των ειδών», αναφέρει.

Το ΕΛΚΕΘΕ μέσω του προγράμματος MESOBED, με επιστημονικό υπεύθυνο τον Δρ. Κ. Τσαγκαράκη, που χρηματοδοτείται από το ΕΛΙΔΕΚ και τη ΓΓΕΚ μελετάει τα είδη αυτά με τα ηχοβολιστικά μηχανήματα του «ΦΙΛΙΑ» και την εφαρμογή της ακουστικής μεθοδολογίας σε επιλεγμένες περιοχές του Αιγαίου και του Ιονίου.

Στόχος του προγράμματος είναι η μελέτη των χαρακτηριστικών αυτών των ψαριών, της κατανομής τους σε σχέση με περιβαλλοντικές παραμέτρους και η εκτίμηση της αφθονίας τους.

